

קיבלה חדר לחוד. נהגתי לבקרה שם, פעם-פעמיים בשבוע. הוריה קיבלו אותי בידדות, ולא הבנתני בשום גילוי של אירצון מצדן. להיפך, לא פעם לקח אותי אביה, שיש לו תפקיד בעיר, במכונית שלו, ואמה ידעה שאני מתגורר בחדרה של מירה בימי שהותי במשק. במשק, זה היה מובן מאליו שאנחנו זוג. אכלתי בחדר-האוכל כפי שנוהג כל אורה, ועד כמה שיכולתי להרגיש התייחסו אלי בצורה חברותית.

באחד הימים גילתה לי מירה שאביה דיבר איתה ברצינות על היחסים בינינו. אני זוכר שעמדנו ליד הכנרת ונכנסנו לבוכן לבנון, שעה שהיא מיררה בכבי וסיפרה לי שאביה מתנגד ליחסים שלנו וביקש ממנה לחסל אותם. הבינותי שהמשק לא התנגד לידדותנו כל עוד היתה במסגרת של יחסי חברות, אולם עכשיו, כשהחלה המשפחה להשוש שיחסינו רציניים מדי, התנגדה לזה.

אמרתי לה שיתן לי לחשוב על המצב, ואני אגיד לה מה עלינו לעשות. בחזורי הביתה שקלתי עמוקות והגעתי לידי מסקנה שלא יכולה להיות שום סיבה להתנגדותו של אביה מלבד הפליה עדתית. כתבתי לו מכתב, ואמרתי לו את הדברים כפי שאני רואית אותם. ביקשתי ממנו שלא ימסור למירה מאומה על מכתבי זה, אם הוא באמת אוהב אותה.

קיבלתי ממנו תשובה על המכתב. הוא שאל איך אני יכול להעלות על הדעת כדבר הזה. הוא הזכיר את הערצון לרמב"ם וליהודה הלוי, שהיו יהודים ספרדיים, ואמר שאמנם הוא מתנגד ליחסינו, אבל התנגדותו נובעת מתוך הבנתו שאנו לא נתאים אחד לשני.

כתבתי לו מייד מכתב שני, ביקשתי את סליחתו על שהעזתי לזשוב בכיוון של הפליה עדתית. במכתב זה הסברתי שאני מבין אותו, ושהוא שיכנע אותי שגישתו היא בלתי משוחרת, אם כי אינני מסכים איתו.

היחסים ביני לבין מירה לא הוספקו. הוספתי לבקר בדגניה.

כשאני מנסה להבין את היחסים בין מירה לביוני, אני חושב שפעל כאן חוק משיכת הניגודים. היא ניסתה להקנות לי דברים שהיו זרים לי, ושעמדו מחוץ לעולם בו גדלתי ובו הלכתי. למדתי ממנה הרבה.

הרגשתי שהיא נמשכת אלי כאל גבר, בעוד שאני נמשכתי אליה כאל בן-אדם, ולא רק כאל אשה. מעולם לא חלמתי עד אז שאני מסוגל לשכב על מטה ולקרוא באוזני בחורה פרק מתוך פרומתיאוס הכבול, או שבחורה תקרא לי יצירה כזאת.

אדם זר לא יוכל להבין מה מתרחש בין בחור ובחורה האוהבים זה את זה. קיבלתי ממירה מכתבים שכל אדם אחר היה חושב שזה סוף היחסים שלנו, ואילו אני חייכתי, כי ידעתי שאם אופיע אצלה למחרת היום, כל ידעתי יהיה כלא היה.

ככל זאת כשהייתי חוזר הביתה ושוקל את המצב, במיוחד אחרי מכתבו של אבי, ראיתי לפני תמונה שכזו: יבוא יום ונצטרך להתחתן. או שאקח את מירה העירה, או שהייתי צריך להיכנס למשק. עם שיקול נר סף באתי לידי מסקנה שבאחריה שתייצר עם התנגדותו של אביה איך לי מקום במשק, ואותה לקחת העירה — יהיה זה פשע בל יכופר.

תן את הפתק!

י דעתי שמירה אוהבת את המשק. ידעתי שזאת אוהבת כל שעה וצער בדגניה היא ידעתי שהיא קשורה להוריה בצורה לא-גונה משמעת לשתי פנים. לכן הבנתי והרגשתי שהצאתה לחיי עיר תהיה נדונה לכשעזב מראש. אהבתי את מירה כפי שהיא, אך אינני הייתי צריך לקחת אותה העירה, היתה הייבט לסטות מדרכה ולשנות את מהגיה, מנהגי הקבוצה, שהיא חונכה על ברכיהם.

ואז התלחתי שאני אסה להתחתן עם בחווה פתח-תקואתי, סתם כדי לברוח מכל העניין הזה. אבל אחרי שקשרתי קשר עם אותה נערה מפתח-תקוה ראיתי שלא אוכל להיפרד ממירה. וכך חזרתי אליה אחרי פריד דה של שבועיים, וסיפרתי לה את כל העניין. אינני זוכר אם נסיון זה להיפרד היה לפני או אחרי שמירה היתה בבית-ההבראה, בו הכירה את כושי.

באותו בית-הבראה היה לנו סטודן קטן. לקחתי אז את מירה בפעם הראשונה לרקוד בבית-קפה. מירה ידעה רק טאנו, וגם ריקוד זה לא גרמו אף פעם. למחרת היום הלכנו לשפת-הים, אך היות ולא היה לי בגדים, לא שחינו. ישבנו על כסאות והצללנו.

כעבור כמה שעות הלכנו לאכול גלידה בותניה. שכחתי את הארנק שלי בבית-המלון. כך יצא שהשתמשנו בארנק שלה. היה לה ארנק-כיס קטנטן. כשרציתי לשלם באותה מסעדה בה אכלנו גלידה, הצעתי מן הארנק יחד עם הכסף פתק, בלי כל כוונה להוציא. היא חטפה אותו מידי. זה סיקרן אותי, והיא לא הצליחה להוציא אותו מידי. היא דרשה את הפתק חזרה, ואני אמרתי: "לא!"

היא אמרה שנסלם ונצא החוצה. הלכנו בכיוון לבית-ההבראה. בדרך — "תן את הפתק!" — לא אתן את הפתק! היא אמרה: "אתה תצטרך על זה!" אמרתי: "לא הצערתני כל ימי חיי, ואני מקוה שלא אצטרך גם הפעם."

כשהגעתי לבית-המלון בו גרתי, אמרתי שאני עולה כדי לקרוא את הפתק. היא אמרה, ברובו: "אם תעלה, אז אל תרד!"

אמרתי: "אני אעלה וארד. אם לא תהיי שם, אז בסדר!" עליתי לקחתי את הפתק. קראתי אותו. הוא כלל הרהורים מבית-ההבראה, סיפור של רגשות, על היסוד והעצים הירוקים, בלי שום קשר לשלום אדם.

יודתי. היא חיכתה למטה. נתתי לה את הפתק, והיא לקחה אותו ברובו והלכה לבית-ההבראה. הזמנתי מונית וחזרתי לחיפה.

כה טוב היה..."

כ עבור כמה ימים כתבה לי מכתב חריף, בו נוסה בי קשה על התנהגותי, אבל צירפה למכתב את התצלום שהצלמנו באותו יום, ושהיא לקחה אותו מן הצלם. על גב התמונה רשמה: "... כה טוב היה... 25.10."

השכתי לה באכתב לא עזין ביותר, אך הבנתי כי תרוגו עבר. נסעתי בכיוון לבית-ההבראה. לא מצאתי אותה בחדרה. נאמר לי שהיא יצאה לראות סרט עם המבריאים, ובאמת, אחרי הצגת חקולנוע, חזרה עם חבורה שלמה.

יצאנו ביחד ונשארו עד 12 וחצי או אחת בלילה. בבוקר חזרתי לחיפה, והיא עוד הצליחה לטפוש אותי ברחוב בנתניה.

כעבור כמה ימים ביקרתי אצלה שוב במשק, ואז הראתה לי את תמונתיה מבית-ההבראה. בהזמנות זו נתקיימה השיחה על כושי, שהזכרתי אותה קודם.

יחסינו נמשכו כרגיל. התנצחנו קצת במכתבים, ואז אחד אחד מהם סיימה במלים "שלום לחיים לעולמי עולמים". אולם התייחסתי לכל זה בהומור, וכאשר באתי למשק, כל כמה ימים, אפילו לא הזכרנו את המכתבים האלה, העלולים לעשות רושם על זרים.

ביקשתי את מירה לארח במשק את אחותי הצעירה, לאה, שהיתה אז בת 18. לאה היתה חולה, והיתה זקוקה לכמה ימי הבראה. מירה נענתה ברצון, ולאה היתה במשק עד שבוע לפני אותו ערב בטבריה.

לפני כן ביליתי ערב אחד עם אמה של מירה, ביום הולדתה של אחת מבנות המשק שהיתה תניכתי. אני זוכר שאמה של מירה אמרה שהיתה רוצה לאכול פעם מאכל-שבת מזרחי מובהק, ואני הזמנתי להורי בחיבה, ואמרתי שאודיע לה מתי.

אני חיבבתי את אמה של מירה מאד. בעת אחד מביקורי האחרונים, רקדתי עמה לצלילי מוסיקה לריקודים, דומני טאנו. תמיד היבבתי והערכת את הוריה של מירה, וגם עכשיו — אחרי כל מה שקרה — איך בלבי שום טינה כלפיהם. אני יודע ומבין ומרגיש שהם נגעו אף יותר ממני, ואני מקוה שיבוא יום והם ידעו כי לא אני האיש שלקח את בתם הבכורה. כך הופיע העניין בבית-המשפט. אחרי שהייתי עצור כששה חודשים בבית-הסוהר בתל-מונד, נפתח המשפט בבית-המשפט המחוזי בחיפה. ישבתי בתא הנאשמים, לבוש במדי צבא ועונד דרגה של רס"ר, ועל פני עברה השורה הארוכה של עדים. דבריהם של אחדים מהם נחרתו עמוק בזכרוני.

אחד מאלה היה הרופא הפאטולוג, שניתח את גופתה של מירה, כיום וחצי אחרי הרצח. הוא הגיש דו"ח בכתב, אותו ניסח מיד אחרי הניתוח, ובו קבע כי המוות נגרם על-ידי חניקה בידים, וכי לפי מצב האוכל בצנורות העיכול מתה מירה שעות מעטות, אחרי הארוחה האחרונה. על גופה של מירה היו שריטות וחבטות, אך לא סימנים של אלימות או של אונס.

המלים שעוררו מיד את תשומת-לבי היו "שעות מעטות אחרי הארוחה האחרונה". לפי הבנתי, כשאדם כותב "שעות מעטות", הוא מתכוון לפחות שתיים. אולם אני יגשתי לשלזונה של מירה זמן קצר אחרי שגמרה לאכול עם כושי, ונפרדתי ממנה כעבור שעה.

גם התובע הרגיש, כנראה, בנקודה זו, ולכן לחץ על הפאטולוג בבית-המשפט. הפאטולוג, שהוא פקיד ממשלתי, נסוג בזמן העדות מן הדו"ח בכתב, ועתה, חצי שנה אחרי הבדיקה, אמר ש"שעות מעטות אחרי" יכול להיות גם "חצי שעה אחרי".

התעניינתי אחר-כך אצל רופאים בשאלה זו, ולמדתי כי יש הבדל גדול, מבחינת מצב האוכל בקיבה ובמעיים, בין כמה שעות לבין חצי שעה. איך זה יתכן כי רופא מנוסה יחליף עדות מבוססת, שנתן בכתב בשעה שראה כל אבר בגופתה של מירה, בעדות שהוא בנה על רגל אחת בבית-המשפט?

כושי נשאר לבדו...

אחת הדמויות המרכזיות במשפט היה כושי, שאיתו באה מירה אותו ערב לבית-הקפה. כושי היה אז כבן 30 בזור נמוך, בעל גוף מוצק, עם שפם, צבר מובהק וטיפוס של גוער עירוני.

לא הבינותי מעולם את התנהגותו של כושי, כפי שהשתקפה בעדותו. כשיצאה מירה איתי החוצה, נשאר כושי יושב במקום. כעבור זמן מה נכנסו לבית-הקפה השוטרים אפריאט ר' כהן, שבאו ברובו. אפריאט סיפר בקפה שיש זוג שמזדווג מאחורי קיר בית-הקפה.

כושי טען שלא שמע את הדברים, אולם לפי דבריו של אפריאט, שדיבר בקול רם, זה היה מוכרח להגיש גם לאוזניו של כושי.

מה היה עושה אדם כשהוא שומע שהבחורה, שהוא עצמו הביא אותה במכונית שלו יותר נכון במכונית של מנהל סולל-בונה הלל זן, שכושי היה הנהג שלו, "מזדווגת" עם גבר במרחק כמה מטרים ממנו? מה היה עושה אם הבחורה קרובה לו והוא הציץ לה נשואין?

כושי טען, בעדותו: "לא היה איכפת לי!"

לדברי כושי, מירה לא חזרה לבית-הקפה, ואילו הוא עצמו נשאר שם. אולם ב"וקירת שחר וערב של הסניגור שלי, עורך-הדין אשר לויצקי, הודה כושי שבוצות יצא החוצה וסגר את המכונית שלו. אז ראה גם את הסוודר אשר מירה השאירה במכונית.

אני עזבתי את המקום בדיוק בשתיים-עשרה. אני זוכר את השעה, כי הסרן כרמלי שאל אותי מה השעה כאשר טיפלנו בקשירת הכבל לרובר או בשעה שניתקתי אותו.

אחרי שסגר את המכונית, חזר כושי, לדבריו, לבית-הקפה וחיכה. בבית-הקפה היו אז אלי עבאדי והשוטר כוהן, שנשאר במקום אחרי שהשוטר השני אפריאט, נסע ונרד אותנו ברובו שלו. כאשר חזר אפריאט, אחרי חצי שעה בערך, שאלו אותו הרס"ר נסע, והוא ענה שכן. שאלו אותו אם הבחורה נסעה איתו, והוא ענה שלא.

אז יצאו אלי עבאדי והשוטרים אפריאט וכהן כדי לרדוף אחרינו, מסיבות מוזרות מאד שעוד אעמוד עליהן. העיקר הוא שכושי נשאר בבית-הקפה לבדו, למשך שלושת רבעי שעה בערך. בפרק-זמן זה היה חופשי לעשות מה שרצה, מבלי שאיש יראה אותו.

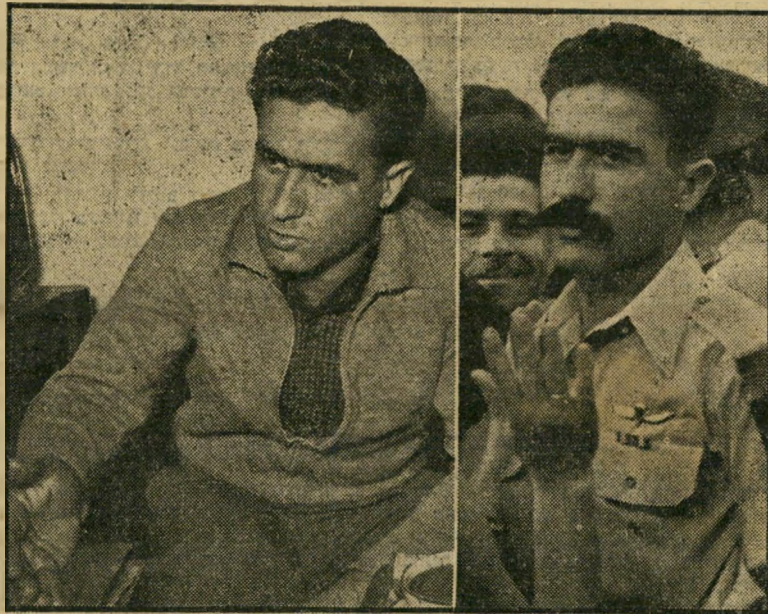
כשחזר אלי עבאדי והשוטרים הסתלקו, נשארו כושי ואלי לבדם. בשעה שלוש אחרי חצות הציץ אלי לטלפן למשטרה ולהודיע כי מירה איננה. היומאי במשטרה אשר למטה לתחנה, והם עשו זאת במכונית של כושי. תוכן הודעתם במשטרה אינו ידוע לאיש, כי היומאי טען בעדותו שהוא רשם אותה על פתק, ושהפתק אבד.

גם זה די מוזר. אם מירה לא חזרה, הרי כושי היה צריך לחשוב שהיא נסעה איתי, ולא היה לו מה לחפש במשטרה. אם חשב שאולי קרה לה משהו, הרי הדבר הנכון ביותר מצידו היה לנסוע לדגניה א', מרחק עשר דקות נסיעה, ולברר שם.

אחרי שחזרו מהמשטרה, נשארו אלי וכושי יושבים בבית-הקפה עד שעה שבע בבוקר. כושי לא ידע להסביר לשם מה. הוא טען שחיכה כדי שמירה תחזור להגיד לו שלום.

בשבע בבוקר, לדבריו, הוא נסע במכוניתו ועזב את טבריה. מוזר שהאיש, אשר בשעה שלוש הודיע למשטרה כי מירה נעלמה, לא ראה צורך להיכנס בשבע לתחנת המשטרה, למרות שעבר לידה, כדי לברר אם בינתיים נודע משהו. הוא המשיך ישר בדרכו מחוץ לעיר. הוא טען כי רק בשעה אחת וחצי, בתל-אביב, נודע לו על מותה של מירה.

בכל זה אנו רואים שהתנהגותו של כושי היתה מוזרה למדי, וכי לפחות פעמיים באותו

לפני ואחרי: ארבע שנים של מאסר

אלה הם פניו של אותו אדם — פעם לפני שהורשע בדין ופעם אחרי שזכה לחנינה. התמונה מימין צולמה בבית-המשפט, באחת ההפסקות, והופיעה, יחד עם רפורטג'יה גדולה, בגיליון העולם הזה 816. התמונה המופיעה בצד שמאל צולמה בשבוע זה, בשעת הכתבת הסיפור.